

Degradation of Mediterranean Forest Ecosystems and Silvicultural Measures for their Restoration.

Zagas, Th.,- Hatsistathis, A., Tsitsoni, Th., Gkanatsas, P.

Aristotle University of Thessaloniki, Department of Forestry and Natural Environment, Laboratory of Silviculture, 54006 Thessaloniki Greece

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τα μεσογειακά οικοσυστήματα δοκιμάζονται από αρχαιοτάτων χρόνων, αφού είναι γνωστό ότι στις περιοχές αυτές αναπτύχθηκαν από πολύ νωρίς οι πρώτοι πολιτισμοί. Η πολιτισμική αυτή εξέλιξη είχε ως γνωστόν ένα βαρύ οικολογικό τίμημα. Οι σημαντικότερες υποβαθμιστικές δραστηριότητες του ανθρώπου τόσο στο παρελθόν όσο και σήμερα είναι οι εκχερσώσεις, οι υπερκαρπώσεις, οι αλόγιστες επεμβάσεις, η υπερβόσκηση και οι δασικές πυρκαγιές. Τα δασοκομικά μέτρα για την ανόρθωση των δασικών οικοσυστημάτων είναι η πρόληψη ή η άρση των παραπάνω αρνητικών επιδράσεων, η εκλογή των κατάλληλων αναδασωτικών και καλλιεργητικών παρεμβάσεων και η επιλογή των κατάλληλων κατά περίπτωση δασοπονικών ειδών. Επειδή στα δασικά οικοσυστήματα τα δύο κυκλώματα της ροής ενέργειας και της ροής θρεπτικών συστατικών συνδέονται στενά και άρρηκτα μεταξύ τους, με την απόληψη βιομάζας απομακρύνονται από το οικοσύστημα ορισμένες ποσότητες θρεπτικών συστατικών. Γι' αυτό δε θα πρέπει να μας διαφεύγει ότι η διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας εξαρτάται από την ποσότητα και τη σύνθεση της βιομάζας που παίρνουμε κάθε φορά από το οικοσύστημα. Η ορθολογική εκμετάλλευση των δασικών οικοσυστημάτων πρέπει να στηρίζεται στη βασική αρχή της αειφορίας, η τήρηση της οποίας προϋποθέτει την τήρηση δύο άλλων αρχών που είναι: α) η αρχή της διατήρησης της οικολογικής ισορροπίας του οικοσυστήματος και β) η αρχή της διατήρησης και εάν είναι δυνατόν βελτίωσης της παραγωγικότητας του εδάφους. Τα δασοκομικά μέτρα τα οποία πρέπει να ληφθούν για την ανόρθωση ενός οικοσυστήματος διαφέρουν από περίπτωση σε περίπτωση. Οι μέθοδοι ανόρθωσης των δασικών οικοσυστημάτων διακρίνονται σε φυσικές και τεχνητές. Εκτός των μέτρων ανόρθωσης τα οποία είναι μέτρα θεραπείας σοβαρών τραυμάτων των δασικών οικοσυστημάτων είναι σκόπιμο και επιβεβλημένο να τηρούνται συνοπτικά οι βασικές αρχές ώστε τα δασικά οικοσυστήματα να διατηρούν την οικολογική τους σταθερότητα και να μην υποβαθμίζονται.

Οι αρχές αυτές είναι:

- να μη μεταβάλλεται η φυσική σύνθεση των οικοσυστημάτων (ουσιωδώς τουλάχιστον) με την εισαγωγή άλλων ειδών.
- τα ετήσια ή περιοδικά λήμματα ξύλου να είναι μικρότερα της αντίστοιχης, στο χρονικό αυτό διάστημα, παραγωγής.
- η συγκομιδή θα πρέπει να περιορίζεται μόνο στο ξύλο ενώ ο φλοιός, το φύλλωμα και τα κλαδιά θα πρέπει να εγκαταλείπονται εντός του δάσους.
- να μην εξολοθρευτούν τα σαρκοβόρα ζώα που ρυθμίζουν τους πληθυσμούς των φυτοφάγων.
- να απαγορεύεται η βόσκηση (υπερβόσκηση) των ήμερων φυτοφάγων ζώων (ή να ρυθμίζεται), εντός των δασών.
- να μη χρησιμοποιούνται βαριά μηχανήματα συγκομιδής του ξύλου.

- να μη γίνεται ολοκληρωτική εκμετάλλευση της βιομάζας, γιατί είναι οικολογικά απαράδεκτη.
- να οργανώνεται σε σύγχρονη βάση, σύστημα πρόληψης και καταστολής των δασικών πυρκαγιών.
- να ενισχυθεί το θεσμικό πλαίσιο για την καλύτερη προστασία των δασικών οικοσυστημάτων από καταπατήσεις, εκχερσώσεις και άλλους κινδύνους (κτηματολόγιο, νομοθεσία, οργάνωση αρμοδίων υπηρεσιών).